

KARL MARX (1818-1883)

INTRODUCCIÓ

- Dotar de base “científica” la revolta dels obrers davant les seves condicions de vida. 1844: alçament obrers tèxtils a Silèsia; 1848: revolució des de França a la resta d’Europa ..
“Fins ara els filòsofs s’han dedicat a interpretar el món. Es tracta ara de transformar-lo” (*Tesis sobre Feuerbach, XI*)
- De la filosofia a la ciència social. De la Revolució francesa al “socialisme científic”.
- Teoria i praxi: *Manifest*, fundació de l’AIT, ...
- Les fonts del pensament de Marx:
 - Formació en filosofia i dret
 - L’esquerra hegeliana
 - Socialisme “utòpic” francès
 - Economia política anglesa

TEORIA DE LA SOCIETAT

1. Estructura

- Forces productives (terra, energia, eines, màquines -mitjans de producció-, força de treball i coneixements)
- Relacions de producció: independents de la voluntat dels éssers humans
Classes socials: posseïdors i no posseïdors dels mitjans de producció

2. Superestructura

- Polític-jurídica: lleis i Estat al servei de la classe dominant
- Ideològica: justifica una situació d’opressió tot presentant-la com a natural quan és històrica.

3. El capitalisme

- “Les aigües glaçades del càlcul egoista”
- El fetitxisme de la mercaderia
- La plusvàlua. El salari: quantitat mínima per a la reposició de la força de treball
- Capitalistes i proletaris
- Determinisme econòmic?

TEORIA DE LA HISTÒRIA

- Un esquema interpretatiu per a tota la història
- Materialisme històric: la història és una successió dels modes de producció, és a dir, de les maneres que han tingut els humans de treballar i no de les dinasties regnants, de les civilitzacions, de l’educació de la humanitat, ...
- Procés dialèctic:
 - Forces productives *versus* relacions de producció
 - La lluita de classes, motor de la història
- “La burgesia ha engendrat els seus propis enterramorts”
- Procés que porta a l’emancipació: l’ésser humà total, complet, ric en necessitats i en recursos, emancipació tant personal com col·lectiva en el marc d’una societat comunista (no hi ha propietat individual dels mitjans de producció, Treballar és un projecte col·lectiu i els mitjans també ho són. Emancipació respecte el treball assalariat i la propietat privada)
- Fi de la divisió social i tècnica del treball, de la separació entre treball manual i intel·lectual

L'ALIENACIÓ

- Hegel: alienació o mediació. fer-se cosa. Els conceptes abstractes i indeterminats es concreten i retornen.
- Feuerbach: l'alienació religiosa. La religió és un pensament desideratiu. Autoalienació: Prendre per un altre allò que jo he creat
- Marx: L'ésser humà entra en relació amb la natura a través del treball (*cf.* Locke). L'ésser humà com a ésser que s'autoprodueix. El treball és font de benestar i llibertat. El treball és social, i la propietat també hauria de ser-ho
- En la societat capitalista l'home es desrealitza
 - Econòmica i social:
 - En el treball: el treball assalariat converteix l'obrer en una mercaderia més. El producte del treball és aliè al treballador.
 1. Implica dependència respecte el capitalista
 2. Implica pèrdua de la pròpia identitat
 3. El proletari està bé quan no treballa (quan és com un animal)
 - Fetitxisme de la mercaderia:
 - valor d'ús i valor de canvi
 - els productes no valen pel que són, sinó pel seu valor de mercat
 - Política: en l'Estat. Separació entre societat política i societat civil
 - Religiosa: L'opi del poble
 - Filosòfica: en la ideologia, oposada a consciència de classe

MARX I LA POSTERITAT

Marx, el marxisme, el moviment obrer i els règims comunistes. Científic o profeta?

Múltiples lectures de Marx:

- Científic i racionalista: Althusser
- Utòpica (Escola de Frankfurt):
- Humanista i eclèctica
- Soviètica
- Maoista
- Relectura de Gramsci, Luckacs ...Colletti, el marxisme analític

Marx, avui:

- Desaparició de la fàbrica i del treball industrial
- Dificil unitat de la societat en un esquema
- La divisió en classes és simplista
- La fonamentació racional de l'esperança de les persones explotades i oprimides, la filosofia moral i política desalienadora
- Importància de la tecnologia
- Ideologia, falsa consciència: trivialització i *mass media*
- Marx després de *Good bye, Lenin*